

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **O.**, proti žalovanému **J.**, bývajúcemu v M., zastúpenému Mgr. P., advokátom v S., **o zaplatenie 1 659,65 Eur**, vedenej na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 13 C 57/2002, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 23. februára 2012 sp. zn. 9 Co 390/2011, rozhodol

t a k t o :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Žilina rozsudkom z 30. augusta 2011 č.k. 13 C 57/2002-212 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyňi 1 659,65 Eur titulom bezdôvodného obohatenia v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že o náhrade trov konania rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Poukázal na to, že žalovaný základ nároku ani výšku nároku nepopieral. Keďže žalovaný sa bránil námietkou premlčania nároku a prekážkou litispendencie, súd prvého stupňa sa prioritne zaoberal týmito námietkami. Dospel k záveru, že v danej veci nie je daná prekážka už začatého konania (litispendencie). Poukázal na to, že žalobkyňa bola v trestnom konaní rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 2 To 93/2007 z 12. decembra 2007, ktorý nadobudol právoplatnosť 12. decembra 2007, odkázaná s nárokom na náhradu škody na občianskoprávne konanie. Predmetné trestné konanie tak bolo v čase rozhodovania súdu o uplatnenom nároku žalobcu právoplatne skončené a iné konanie o tej istej otázke neprebíha. Pri posudzovaní vznesenej námietky premlčania žalovaným súd prvého stupňa vychádzal z ustanovenia § 451 ods. 1, 2, § 100 ods. 1, § 107 ods. 1, 2 a § 3 Občianskeho zákonníka. Na túto námietku neprihliadol, nakoľko jej uplatnenie považoval za výkon práva v rozpore s dobrými mravmi a preto žalobe vyhovel. Rozhodnutie o náhrade trov konania si postupom podľa § 151 ods. 3 O.s.p. vyhradil na čas po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

Krajský súd v Žiline na odvolanie žalovaného rozsudkom z 23. februára 2012 sp. zn. 9 Co 390/2011 rozsudok okresného súdu potvrdil, keď sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa (§ 219 O.s.p.). Aj podľa jeho názoru okamihom, rozhodným pre posúdenie existencie prekážky litispendencie nie je stav v čase začatia konania, ale v dobe rozhodovania, a teda pre posúdenie, či tu je daná prekážka veci začatej (§ 83 ods. 1 O.s.p.) je rozhodujúci stav v dobe rozhodnutia súdu v neskôr začatom konaní. V nadväznosti na uvedené krajský súd zastal názor, že v danom prípade prekážky litispendencie odpadla právoplatnosťou rozsudku Krajského súdu v Žiline z 12. decembra 2007 sp. zn. 2 To 93/2007, ktorým bola žalobkyňa odkázaná s nárokom na náhradu škody na občianskoprávne konanie, teda dňom 12. decembra 2007. Krajský súd sa plne stotožnil s postupom okresného súdu pokiaľ považoval uplatnenie námietky premlčania zo strany žalovaného na výkon práva odporujúci dobrým mravom a za výraz zneužitia práva na úkor žalobkyne.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal dovolanie žalovaný, ktorý žiadal, aby dovolací súd tento rozsudok ako aj rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 237 písm. d/ a e/ O.s.p. Vyčítal súdom oboch stupňov nesprávne posúdenie prekážky litispendencie, keď podľa jeho názoru rozhodujúcim okamihom pre posúdenie existencie prekážky litispendencie je stav v čase začatia konania. Žaloba v tomto konaní bola na súd podaná 4. januára 2002, teda až po uplatnení si toho istého nároku žalobkyňou v rámci adhézneho konania (28. marca 2000). Túto zrejmu procesnú prekážku má súd z úradnej povinnosti odstrániť, a to bez zreteľa na to, kedy túto prekážku zistí, alebo kedy táto prekážka vznikla. Povinnosťou súdu preto bolo konanie podľa § 104 ods. 1 O.s.p. zastaviť z dôvodu neodstrániteľného nedostatku podmienky konania. Vadu konania podľa § 237 písm. e/ O.s.p., t.j. že sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, vyvodzoval zo skutočnosti, že súd v adhéznom konaní právoplatne skončenom 12. decembra 2007, odkázal žalobkyňu, aby si svoj nárok uplatnila v občianskoprávnom súdnom konaní, teda aby podala nový návrh na začatie občianskeho konania. Takýto nový návrh na začatie konania však podaný nebol a súd prvého stupňa aj odvolací súd naďalej pokračovali v prebiehajúcim konaní, ktoré malo byť obligatórne zastavené, a vyniesli v ňom napádané rozsudky. Dovolateľ zároveň namietal nesprávne právne posúdenie vznesenej námietky premlčania súdmi oboch stupňov.

Žalobkyňa sa k dovolaniu žalovaného písomne nevyjadрила.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 veta druhá O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. V zmysle ustanovenia § 238 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.), alebo rozsudok, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.), alebo rozsudok potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu, alebo ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

Nakoľko v prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa (pričom v jeho výroku prípustnosť dovolania nevyslovil, ani nejde o potvrdzujúci rozsudok vo veci neplatnosti zmluvnej podmienky), a dovolací súd doteraz vo veci nerozhodoval, je nepochybné, že prípustnosť dovolania žalovaného z § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. nemožno vyvodiť.

So zreteľom na obsah dovolania a vzhľadom na § 242 ods. 1 O.s.p., dovolací súd skúmal, či v konaní na súdoch nižších stupňov nedošlo k procesným vadám v zmysle § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. Najvyšší súd Slovenskej republiky sa osobitne zameril na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že v prejednávanej veci začatie konania bránilo tomu, aby o tej istej veci prebiehalo na súde iné konanie (§ 237 písm. d/ O.s.p.) a sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný (§ 237 písm. e/ O.s.p.).

Prekážku prv začatého súdneho konania (litispendencia) upravuje ustanovenie § 83 O.s.p., podľa ktorého začatie konania bráni tomu, aby o tej istej veci prebiehalo na súde iné konanie. Táto prekážka vzniká (je daná), ak na ktoromkoľvek súde v Slovenskej republike je začaté konanie, ktoré má rovnakých účastníkov, rovnaký predmet konania a rovnaké skutkové okolnosti, od ktorých sa odvodzuje právo. Predmet konania je vymedzený petitom návrhu na začatie konania, základ uplatneného nároku je určený skutkovými okolnosťami, ktorými je petit zdôvodnený. Litispendencia je procesnou prekážkou konania, ktorú musí súd z úradnej povinnosti odstrániť, a to zastavením konania (§ 104 ods. 1 O.s.p.).

Prekážku prv začatého konania môže zakladať aj uplatnený nárok na náhradu škody v adhéznom konaní, ak ten istý nárok bol následne uplatnený v občianskom právnom konaní.

Podľa § 154 ods. 1 O.s.p. pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia.

Z citovaného ustanovenia vyplýva, že súd nemôže brať do úvahy skutočnosti, ktoré nastali v minulosti, avšak v čase vyhlásenia rozhodnutia už netrvajú. A teda aj okamihom rozhodným pre posúdenie prekážky litispencie nie je stav v čase zahájenia konania ale stav v čase vydania rozhodnutia.

Z obsahu spisu je nepochybné, že v čase rozhodovania veci súdmi oboch stupňov prekážka prv začatého konania (adhézne konanie) už netrvala, pretože táto odpadla (ako to správne konštatovali súdy oboch stupňov) právoplatnosťou rozsudku Krajského súdu v Žiline z 12. decembra 2007 sp. zn. 2 To 97/2007.

Vychádzajúc z uvedeného žalovaný vadu podľa § 237 písm. d/ O.s.p. namieta nedôvodne.

Dovolateľ v mimoriadnom opravnom prostriedku namieta nedostatok návrhu na začatie konania, hoci bol podľa zákona potrebný (§ 237 písm. e/ O.s.p.).

Občianske súdne konanie je ovládané zásadou dispozičnou a začína na návrh, okrem prípadov uvedených v § 81 ods. 1, 2 O.s.p., v ktorých možno konanie začať aj bez návrhu. Absencia návrhu na začatie konania je neodstrániteľná podmienka konania, ktorá vedie k zastaveniu konania (§ 104 ods. 1 O.s.p.). V prejednávanej veci však o takýto prípad nejde.

Návrh žalobkyňa doručila Okresnému súdu Žilina 4. januára 2002. Existoval tu teda konkrétny návrh na začatie konania, o ktorom prebiehalo konanie na súdoch nižších stupňov. Vada konania v preskúmvanej veci podľa § 237 písm. e/ O.s.p. tu preto nie je.

Z obsahu dovolania možno vyvodit', že žalovaný namietal nesprávne právne posúdenie veci v otázke ním uplatnenej námietky premlčania nároku. V tejto súvislosti treba uviesť, že nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) je prípustným dovolacím dôvodom, ktorý však možno uplatniť vtedy, ak je dovolanie prípustné, samo nesprávne posúdenie veci ale prípustnosť dovolania nezakladá. Dovolanie je v ustanoveniach Občianskeho súdneho poriadku upravené ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorý možno podať proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky prípustnosti dovolania, nemožno napadnuté rozhodnutie podrobiť vecnému preskúmvaniu, a preto ani zohľadniť prípadné vecné nesprávnosti rozhodnutia.

Keďže v danom prípade dovolanie nie je podľa § 238 O.s.p. prípustné a neboli zistené ani procesné vady uvedené v § 237 O.s.p., dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že dovolanie žalovaného je neprípustné, preto ho odmietol (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

O náhrade trov dovolacieho konania Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p. (s použitím analógie) v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p. a § 224 ods. 1 O.s.p., keď neboli dané dôvody pre použitie ods. 2 tohto ustanovenia, pretože žalobkyni v tomto dovolacom konaní žiadne trovy nevznikli.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 26. júla 2012

JUDr. Eva S a k á l o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:
Kludia Vrauková